

UCHWAŁA Nr 366 RADY MINISTRÓW

z dnia 20 września 1961 r.

w sprawie czynów społecznych oraz pomocy Państwa w ich organizowaniu i realizacji.

W celu stworzenia sprzyjających warunków dla twórczej inicjatywy społeczeństwa, zmierzającej — przez wykorzystanie wszelkiego rodzaju rezerw gospodarczych w ramach dobrowolnie podejmowanych czynów społecznych — do przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego i kulturalnego kraju — Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Czynem społecznym w rozumieniu niniejszej uchwały jest wszelka dobrowolna działalność ludności zmierzająca przez udzielenie własnych środków finansowych, materiałowych i robocizny lub niektórych z tych środków do wykonania określonego zadania o charakterze inwestycyjnym, remontowym, wyposażenia oraz prac porządkowych w zakresie obiektów stanowiących własność społeczną i służących przede wszystkim do użytku publicznego.

2. Na realizację przedsięwzięć, o których mowa w ust. 1, mogą być również przeznaczone środki państwowych i spółdzielczych zakładów pracy oraz środki organizacji społecznych.

3. Państwowe zakłady pracy (przedsiębiorstwa) mogą przeznaczać na realizację czynów społecznych środki pochodzące z funduszy zakładowych lub innych funduszy przeznaczonych dla załogi.

4. Do środków organizacji społecznych, o których mowa wyżej, zalicza się nie pochodzące z dotacji środki lokalnych — najwyżej do szczebla powiatu — organizacji społecznych.

5. Zadania inwestycyjne podejmowane w ramach czynów społecznych mogą być realizowane poza limitami nakładów inwestycyjnych ustalonymi w narodowym planie gospodarczym na dany rok.

§ 2. 1. Zadania podejmowane w ramach czynów społecznych powinny być w zasadzie realizowane środkami własnymi ludności, systemem gospodarczym i przy użyciu materiałów miejscowego pochodzenia.

2. W przypadkach uzasadnionych charakterem lub rozmiarami robót czyny społeczne mogą być realizowane również systemem zleceń, zgodnie z zasadami i trybem obowiązującym przy opracowywaniu i realizacji rocznych planów inwestycyjnych i budownictwa. Przy realizacji czynów społecznych systemem zleceń powinny być również wykorzystywane materiały miejscowego pochodzenia oraz materiały nagromadzone przez organizatorów czynu społecznego.

3. Warunkiem wykonywania czynów społecznych systemem zleceń (ust. 2) jest zapewnienie w ciągu roku poprzedzającego rok realizacji danego zadania inwestycyjnego co najmniej 70% środków finansowych i materiałowych niezbędnych do jego wykonania.

§ 3. 1. Funkcje inwestora przy realizacji czynów społecznych powinno pełnić w zasadzie prezydium właściwej rady narodowej pod nadzorem prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

2. Społeczny komitet budowy lub inna organizacja (komitet Frontu Narodowego, kółko rolnicze, spółdzielnia produkcyjna, zespół łaskarski, spółka wodna itp.) podejmująca czyn społeczny może przy realizacji danego zadania pełnić funkcje inwestora za zgodą i pod nadzorem prezydium właściwej rady narodowej.

3. Jeżeli zadanie realizowane w czynie społecznym obejmuje swoim zakresem teren działania lub interesy kilku gro-

mad, powiatów lub jednostek gospodarczych, prezydium bezpośrednio nadrzędnej rady narodowej może wyznaczyć jednostkę organizacyjną upoważnioną do prowadzenia i reprezentowania działalności spraw danego czynu społecznego.

4. Inwestorem dla robót wykonywanych w ramach czynów społecznych na drogach państwowych będących w zarządzie resortu komunikacji powinien być właściwy wojewódzki zarząd dróg publicznych, a w zakresie robót kolejowych — właściwa dyrekcja okręgowa kolei państwowych.

5. Środkami finansowymi pochodzącymi ze źródeł wymienionych w § 1 ust. 1 i 2, a przeznaczonymi na realizację zadań w ramach czynów społecznych — powinny w zasadzie dysponować zainteresowane jednostki, pełniące funkcje inwestora przy wykonywaniu tych zadań. Gospodarowanie tymi środkami finansowymi odbywa się na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

§ 4. 1. Państwo może udzielić pomocy przy realizowaniu czynów społecznych, jeżeli mimo maksymalnej mobilizacji środków własnych ludności okaże się konieczne uzupełnienie świadczeń społeczeństwa w robociznie, materiałach i środkach pieniężnych.

2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, może być udzielana w szczególności w zakresie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów dokumentacji projektowo-kosztorysowej, kosztów zakupu brakujących materiałów bądź zapewnienia przydziału niezbędnych materiałów, pokrycia kosztów zakupu lub wynajmu sprzętu i urządzeń, opłacenia nadzoru technicznego oraz — w miarę potrzeby — wykwalifikowanej robocizny.

§ 5. 1. Pomoc finansową Państwa na realizację czynów społecznych jest przydzielana przez prezydium rad narodowych ze środków przeznaczonych na ten cel, a mianowicie:

- 1) środków budżetowych ustalonych w rocznych terenowych planach gospodarczych i budżetach,
- 2) środków przydzielonych dodatkowo przez rady narodowe z wygoszparowanych nadwyżek budżetów terenowych,
- 3) środków z budżetów ministerstw lub innych organów centralnych, przekazywanych do budżetów rad narodowych,
- 4) innych środków przekazanych z różnych funduszy społecznych oraz funduszy celowych pozostających w dyspozycji organów i instytucji centralnych bądź terenowych, zgodnie z przepisami o zasadach gospodarowania tymi funduszami.

2. Do środków funduszy społecznych, o których mowa w ust. 1 pkt 4, traktowanych jako środki pomocy Państwa, zalicza się środki organizacji (funduszy) o zasięgu wojewódzkim lub krajowym (np. środki totalizatora sportowego, Państwowego Zakładu Ubezpieczeń).

3. Zaleca się, aby prezydium gromadzkich rad narodowych przeznaczały na pomoc w realizacji czynów społecznych, podejmowanych przez zebrania wiejskie lub organizacje społeczne działające na terenie gromady, tę część funduszu gromadzkiego, która pozostaje po zaspokojeniu innych potrzeb określonych w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o funduszu gromadzkim na niektóre cele miejscowe (Dz. U. Nr 17, poz. 73). To samo dotyczy funduszy osiedli, miast i dzielnic o charakterze rolniczym.

§ 6. 1. Zaopatrzenie materiałowe dla robót wykonywanych w ramach czynów społecznych powinno być uzyskiwane przede wszystkim z surowców i materiałów miejscowego pochodzenia, jak kamień, żwir, surowce odpadowe, produkcja uboczna, drewno z lasów prywatnych uzyskiwane na podstawie indywidualnych zezwoleń właściwych organów itp.

2. Prezydium rad narodowych powinny — opierając się na przepisach uchwały nr 1022 Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1955 r. w sprawie wykorzystania miejscowych materiałów i surowców budowlanych (Monitor Polski z 1956 r. Nr 4,

poz. 29) — rozwijać wśród ludności miast i wsi akcję organizowania zespołów, mających na celu prowadzenie zespołowej produkcji materiałów budowlanych z surowców miejscowych, sprawując nad nimi opiekę i nadzór organizacyjny oraz udzielając im niezbędnej pomocy materiałowej, finansowej i technicznej.

3. W zakresie materiałów budowlanych, stanowiących niezbędne uzupełnienie nagromadzonych przez ludność materiałów pochodzących ze źródeł miejscowych, prezydium rad narodowych powinny zapewniać przydział na realizację czynów społecznych z wojewódzkiej rezerwy materiałów budowlanych zgodnie z uchwałą nr 1011 Prezydium Rządu z dnia 17 grudnia 1955 r. w sprawie utworzenia wojewódzkiej rezerwy materiałów budowlanych.

4. Dla robót mostowych może być przewidywane zaopatrzenie w materiały podstawowe ze źródeł centralnych, jeżeli materiałów tych nie można uzyskać ze źródeł miejscowych.

5. Dla robót drogowych na drogach lokalnych prezydium rad narodowych powinny eksploatować lokalne źródła materiałów kamiennych (kamieniołomy i żwirownie).

6. Roboty wykonywane w ramach czynów społecznych na drogach państwowych i na drogach miejskich, jak również na liniach kolejowych oraz przy budowie lub odbudowie urządzeń wodno-melioracyjnych oraz zagospodarowaniu pomelioracyjnym trwałych użytków zielonych i przy zalesianiu nieużytków, mogą być podejmowane po uprzednim uzgodnieniu z właściwym zarządem i wówczas otrzymują ze strony Państwa pełne zaopatrzenie materiałowe, jeżeli materiałów nie można uzyskać ze źródeł miejscowych, dokumentację projektowo-kosztorysową, pomoc w sprzęcie technicznym i nadzór techniczny.

§ 7. Prezydium rad narodowych powinny:

- 1) inicjować i organizować — przy pełnym zachowaniu zasady dobrowolności — akcję podejmowania czynów społecznych, zwłaszcza przez prowadzenie działalności uświadamiającej i propagandowej wśród społeczeństwa, popularyzując podejmowania zobowiązań przez gromady, zakłady pracy, komitety blokowe i inne jednostki, uwzględniając przy tym w maksymalnym stopniu inicjatywę i życzenia ludności,
- 2) koordynować i kierować dla celów najbardziej gospodarczo uzasadnionych akcją podejmowanych czynów społecznych, udzielając wszechstronnej pomocy przy ich realizacji,
- 3) przeprowadzać kontrolę realizacji czynów społecznych.

§ 8. 1. Prezydium powiatowych (miejskich) rad narodowych powinny ustalać po porozumieniu z zainteresowanymi gromadzkimi radami narodowymi i organami (komitetami) społecznymi program zadań przewidywanych do wykonania w ramach czynów społecznych w zakresie poszczególnych dziedzin gospodarki terenowej i włączać je do wieloletnich i rocznych planów gospodarczych oraz budżetów. Program zadań powinien być opracowany z podziałem na zadania o charakterze:

- 1) inwestycji,
- 2) remontów,
- 3) konserwacji.

2. Prezydium powiatowych rad narodowych powinny akceptować i włączać do programu realizacji tylko te przedsięwzięcia w zakresie czynów społecznych, co do których stwierdzona została gospodarcza celowość oraz dostosowanie rozmiarów zamierzonej budowy do właściwych potrzeb danego terenu. Nie należy dopuszczać do podejmowania i realizacji w czynie społecznym przedsięwzięć inwestycyjnych, których koszty przekraczają możliwości zakumulowania przez zainteresowanych środków w wysokości warunkującej uzyskanie pomocy Państwa (§ 11 ust. 2).

3. W ramach czynów społecznych powinny być realizowane w szczególności zadania w zakresie:

- 1) budowy, przebudowy i konserwacji dróg publicznych,
- 2) zadrzewienia dróg,
- 3) urządzeń gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, jak np. urządzeń zaopatrzenia w wodę, kanalizacyjnych, sieci gazowej, łaźni, pralni i innych urządzeń usługowych, ulic, placów, parków, zadrzewienia w miastach i osiedlach, zadania w zakresie porządkowania terenów, oświetlenia, zakładania chodników oraz remontów budynków mieszkalnych,
- 4) urządzeń wodno-melioracyjnych i zagospodarowania pomelioracyjnego,
- 5) budowy i wyposażenia remiz strażackich oraz budowy przeciwpożarowych zbiorników wodnych,
- 6) urządzeń socjalnych i kulturalnych, a zwłaszcza:
 - a) budowy i remontów zakładów społecznych służby zdrowia, jak żłobków, przychodni lekarskich, ośrodków zdrowia,
 - b) urządzeń sportowych, jak boiska, baseny itp.,
 - c) urządzeń zabawowych dla dzieci i młodzieży,
 - d) przedszkoli, świetlic, bibliotek, domów kultury itp.,
 - e) rozbudowy i remontów szkół, budowy mieszkań dla nauczycieli.

§ 9. 1. Czynny społeczne w zakresie dróg publicznych należy kierować w pierwszym rzędzie na ulepszenie i konserwację dróg gruntowych, a w następnej kolejności na budowę, przebudowę i konserwację dróg o nawierzchni twardej i mostów.

2. W zakresie budowy i przebudowy dróg publicznych należy przede wszystkim uwzględnić dojazdy do siedzib gromadzkich rad narodowych, drogi przelotowe w osiedlach wiejskich i połączenia tych osiedli z siecią dróg o nawierzchni twardej.

3. Zadania realizowane w ramach czynów społecznych w zakresie budowy i utrzymania dróg lokalnych o nawierzchni twardej należą do zakresu działania prezydentów powiatowych rad narodowych, a w zakresie utrzymania lokalnych dróg gruntowych do prezydentów gromadzkich rad narodowych.

4. W ramach czynów społecznych w zakresie prac wodno-melioracyjnych i zagospodarowania pomelioracyjnego trwałych użytków zielonych należy dążyć do wykonywania w pierwszej kolejności prac na gruntach stanowiących wspólnoty gromadzkie lub uprawianych przez kółka rolnicze bądź przez zespoły łaskarskie.

§ 10. 1. Prezydya powiatowych rad narodowych — przez właściwe jednostki organizacyjne — powinny udzielać wszechstronnej pomocy w przygotowaniu realizacji czynów społecznych, w szczególności w zakresie:

- 1) załatwiania spraw związanych z dokumentacją prawną budowy i jej lokalizacją,
- 2) dostarczania lub ułatwiania nabycia niezbędnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej,
- 3) organizowania pozyskania lub w uzasadnionych przypadkach produkcji niezbędnych materiałów budowlanych,
- 4) ułatwienia nabycia bądź wydzierżawienia sprzętu niezbędnego do prac budowlanych,
- 5) fachowego instruktażu w załatwianiu wszelkich spraw związanych z działalnością inwestycyjną.

2. Przy organizowaniu pomocy w sprzęcie technicznym i transportowym należy dążyć do wykorzystania w szczególności:

- 1) sprzętu przedsiębiorstw podległych radom narodowym, a zwłaszcza państwowych gospodarstw rolnych,
- 2) sprzętu spółdzielni, zwłaszcza gminnych spółdzielni „Samopomoc Chłopska” i kółek rolniczych,
- 3) sprzętu i pomocy technicznej rejonów eksploatacji dróg publicznych,

4) sprzętu przedsiębiorstw objętych planowaniem centralnym.

§ 11. 1. Prezydya powiatowych rad narodowych ustalają zakres i rozmiary pomocy Państwa przeznaczonej na realizację zadań wykonywanych w ramach czynów społecznych, kierując się w szczególności:

- 1) znaczeniem gospodarczym i społeczno-kulturalnym realizowanych zadań,
- 2) możliwościami i stopniem nagromadzenia środków własnych przez zainteresowanych,
- 3) dążeniem do zapewnienia sprawnego wykonawstwa i możliwie szybkiego uzyskania zamierzonych efektów.

2. Rozmiary pomocy Państwa ze środków określonych w § 5 ust. 1 w porównaniu do ogólnej wartości kosztorysowej zadania realizowanego w czynie społecznym nie powinny przekraczać w zakresie:

- 1) budowy, przebudowy i kapitalnych remontów dróg lokalnych — 30%, a jeżeli budowa drogi lokalnej posiada szczególnie ważne znaczenie gospodarcze i brak jest materiałów miejscowych potrzebnych do jej realizacji — 50%,
- 2) budowy i przebudowy dróg państwowych — 60%,
- 3) budowy i przebudowy mostów na drogach lokalnych — 60%,
- 4) budowy przedszkoli, świetlic, bibliotek, domów kultury itp. — 50%,
- 5) budowy zakładów społecznych służby zdrowia i mieszkań dla fachowych pracowników służby zdrowia — 60%,
- 6) rozbudowy szkół i budowy mieszkań dla nauczycieli — 60%,
- 7) budowy ulic i chodników w miastach — 60%,
- 8) zakładania parków i zieleńców, zadrzewiania ulic, zakładania i urządzania placów zabaw i gier itp. — 30%,
- 9) budowy i przebudowy urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych oraz łaźni w miastach — 50%,
- 10) budowy i remontu zbiorników przeciwpożarowych, urządzeń do oświetlania ulic i placów, gazyfikacji osiedli, budowy ośrodków wypoczynkowych przywodnych — 50%,
- 11) robót przy zabezpieczaniu budowli i parków zabytkowych — 50%,
- 12) kapitalnych remontów budynków mieszkalnych, będących w administracji rad narodowych, szkół, przedszkoli, zakładów społecznych służby zdrowia, świetlic, bibliotek, domów kultury — 50%,
- 13) budowy i odbudowy urządzeń wodno-melioracyjnych poza drenowaniem — 50%,
- 14) budowy drenowań — 30%,
- 15) zagospodarowania pomelioracyjnego trwałych użytków zielonych metodą:
 - a) pełnej uprawy lub podsiewu — 30%,
 - b) nawożenia — 15%,
 licząc w stosunku do ogólnej wartości kosztorysowej robót wraz z generaliami.

3. W zakresie budowy przystanków i linii kolejowych wysokość pomocy Państwa ustala się na podstawie porozumienia między prezydentami powiatowych rad narodowych a organami kolejowymi.

4. Rozmiary pomocy Państwa w realizacji zadań nie wymienionych w ust. 2 i 3 ustalają prezydya właściwych powiatowych rad narodowych, z tym że pomoc ta nie może przekraczać 50% wartości kosztorysowej realizowanego zadania.

5. Środki budżetów rad narodowych przeznaczone na pomoc w realizacji czynów społecznych nie mogą być przydzielane na realizację pozaplanowej elektryfikacji wsi.

§ 12. 1. Roboty prowadzone w ramach czynów społecznych powinny być wykonywane na podstawie typowej lub

jak najbardziej uproszczonej — zgodnie z obowiązującymi przepisami — dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

2. Zobowiązuje się właściwych ministrów oraz prezydów wojewódzkich rad narodowych w porozumieniu z Prezesem Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury do zlecenia opracowania i rozpowszechnienia — w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszej uchwały — typowych dokumentacji projektowo-kosztorysowych, które mogłyby być stosowane przy realizacji robót w ramach czynów społecznych, zwłaszcza w zakresie budowy mostów, urządzeń komunalnych, świetlic, bibliotek, domów kultury, zakładów społecznych służby zdrowia, jak żłobków, ośrodków zdrowia itp.

§ 13. 1. Zainteresowani ministrowie i kierownicy urzędów centralnych powinni — przez nadzorowane jednostki organizacyjne prezydiów rad narodowych — udzielać pomocy organizacyjnej i technicznej w przygotowaniu i realizacji czynów społecznych, dotyczących działalności gospodarczej objętej ich zakresem działania.

2. W razie potrzeby właściwi ministrowie mogą wydać szczegółowe przepisy regulujące organizację wykonawstwa robót prowadzonych w ramach czynów społecznych.

§ 14. 1. Czyny społeczne powinny być również organizowane przy realizacji zadań wykonywanych ze środków państwowych w ramach limitów nakładów planów inwestycyjnych oraz planów remontów właściwych rad narodowych, zwłaszcza w zakresie zadań, o których mowa w § 8 ust. 3. Zadania inwestycyjne objęte limitem nakładów planu inwestycyjnego nie mogą być wyłączone z limitu tych nakładów w przypadku, gdy część tego zadania jest realizowana w ramach czynu społecznego.

2. Zagadnienia związane z ustaleniem form uczestnictwa miejscowej ludności (rozmiary i rodzaj środków — robocizna, materiały, środki finansowe) w realizacji zadań, o których mowa wyżej, powinny być w poszczególnych przypadkach uzgadniane w drodze umowy pomiędzy inwestorem a organem reprezentującym miejscową ludność podejmującą czyn społeczny (prezydium właściwej rady narodowej, komitet społeczny itp.). Uzgodnienia te powinny być przepro-

wadzone w ciągu roku poprzedzającego rok realizacji danego zadania.

3. Prezydów powiatowych rad narodowych decydują o przeznaczeniu zwolnionych limitów i środków w wyniku udziału czynu społecznego w realizacji zadań objętych planem inwestycyjnym, o których mowa w ust. 1. W pierwszym rzędzie zwolnione limity i środki należy kierować na przyspieszenie realizacji innych zadań planowych. W przypadkach uzasadnionych, zwłaszcza z punktu widzenia możliwości zaopatrzenia materiałowego i wykonawstwa, zwolnione limity mogą być również przeznaczone na dodatkowe zadania inwestycyjne danej rady narodowej, przy zachowaniu obowiązujących w tym zakresie przepisów.

4. Przepis ust. 3 dotyczy również budowy szkół Tysiąclecia ze środków Społecznego Funduszu Budowy Szkół, z tym że zwolnione środki mogą być przeznaczone wyłącznie na realizację innych zadań przewidzianych w przepisach o Społecznym Funduszu Budowy Szkół.

§ 15. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrem Finansów i zainteresowanymi ministrami ustali zasady, zakres i tryb opracowywania sprawozdań z realizacji nakładów w ramach czynów społecznych.

§ 16. Przepisy niniejszej uchwały nie dotyczą czynów społecznych określonych uchwałą nr 366 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1959 r. w sprawie koordynacji akcji społecznej i inwestycji związanych z rozwojem radiofonii i telewizji (Monitor Polski Nr 73, poz. 391).

§ 17. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrowi Finansów, Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego, zainteresowanym ministrom oraz przewodniczącym prezydiów rad narodowych.

§ 18. Traci moc uchwała nr 1021 Prezydium Rządu z dnia 17 grudnia 1955 r. w sprawie czynów społecznych oraz pomocy Państwa w ich organizowaniu i realizacji (Monitor Polski z 1956 r. Nr 4, poz. 31).

§ 19. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz